

Čeprav pozno ...

...je zima letošnje leto le nasula snega, tako da so vsi, tudi najmlajši, prišli na svoj račun. Poleg vse mogočih smučarskih tečajev, ki so bili in se še odvijajo, sta tudi VVZ Stari Vodmat in Poljane organizirala enodnevne smučarske tečaje za predšolske otroke svojega terena. Tečaj je obiskovalo približno šestdeset otrok. Vsak dan so otroci po dobri uri vožnje z avtobusom prišli na Rakitno, kjer so se pod vodstvom vzgojiteljice učili smučarskih veščin. Organizirana so bila tudi topla kosila, smučarsko opremo za otroke, ki je sami nimajo, pa sta prav tako prispevala omenjena vzgojno-varstvena zavoda.

Foto: FRANCE MODIC

Maja mora med ljudi

Spoznanje, da se Maja, ko je bila še otrok, ni razvijala tako kot njeni vrstniki, da je za njimi hudo zaostajala, je bilo strašno. Poskusili so vse, prehodili vsa pota in upali... Morda pa bo navsezadnje le še vse dobro... Leta pa so minovala. Tja do svojih trinajstih je Maja končala nekaj malega posebne osnovne šole Janeza Levca v Ljubljani, potem pa je ostala doma. Po temeljitih pregledih in preskusih, so zdravniki v rubriko diagnoza zapisali: *debilitas mentis*...

»Maja doma postori kaj preprostega: lupi krompir, briše prah, malo pomaga pri kuhi in tudi nogavice se zakrpa. Vendar samoiniciativno ne naredi nič koristnega. Ni samostojna in včasih je zelo nervozna. Drugače pa je pridna, ubogljiva in zelo čista. Vendar, živčno je zelo napeta...« Težko se starava. Bojiva se, kako bo z našo Majo, ko naju več ne bo. No, tolaživa se le s tem, da bodo menda ljudje spoznali, da ona vendarle LAHKO tudi NEKAJ naredi...»

Ko je Majin oče minulo sredo pozno popoldne prišel na posvet na Miklošičevo 24 (v II. nadstropje v eno od sob na začetku dolgega hodnika, kjer se potem vrstijo vrata še naprej v skoraj enakih pre-

sledkih), je bilo takoj očitno, da ni prvič tu.

Zaradi Maje, kajne? ga je pozdravila tovarišica Silva Pavčičeva (... pa ni treba omenjati mojega imena, me je pozneje hotela prepričati ta odločna in prijazna ženska, ki je kot defektologinja poučevala v zavodu Janeza Levca vse od leta 1945 naprej, zdaj pa se, že nekaj časa upokojena, razdaja v posvetovalnici). Prihaja vsako sredo ob petih in odhaja domov, ko ni več ljudi.

Majin oče je videti v letih, ko je sicer mogoče zanesljivo povedati, da ni več mlad, že zdavnaj ne več mlad, vendar tudi ne tako star, kot si običajno predstavljamo zgubano osivelo starost. (Pozneje v pogovoru ujamem: »Hm, kateri dan je že jutri? Da, takrat ho- dim plavat...«)

Pa vendar je tako, na videz, miren, urejen, sem in tja nasmejan (vendar še zdaleč ne čisto sproščeno), danes tu pred veliko odločitvijo in v resnici zbežan. »Z ženo sva veliko premišljevala, veliko sva se pogovarjala«, pripoveduje, »vendar zdaj, po 19 letih, kar je Maja kar doma, ne veva več, kaj naj storiva. Maja bo zdaj stara 33 let, midva pa se starava in ona je tako nesamo- stojna...«

Dolgo je tekel pogovor in

nihče ni gledal na uro.

Da, Maji je bilo pravzaprav res najlepše doma. Tako v na videz, nevidni pajčevinasti mreži, ki jo je, kljub temu, da se je starša nikoli nista sramovala vzeti vedno in povsod s seboj, vendarle skrbno varovala pred svetom, pred drugimi ljudmi. Včasih res ni bilo pravzaprav nobene možnosti za zaposlitev teh ljudi, ugotavlja tovarišica Pavčičeva in socialna delavka. Toda Maja mora med ljudi. Kaj, ko bi poskusili v DEC (demonstracijsko eksperimentalni center)? Morda za začetek vsaj enkrat tedensko?

Ne, ne, ne verjamem v čudeže. Poznam jo, ona tega ne bi zmogla... Vendar zdaj, čeprav pomirjen z usodo, da je njegova Maja pri 33. pač takšna, kakršna je, spet nosi s seboj kanček upanja več, da se bo njuna hčerka tako mogoče vsaj malce bolj osamosvojila, se otresla tiste napetosti, tistih izbruhov brez pravega vzroka. Potem nenehno prisotna misel na staranje ne bo tako žgoča. Zaradi Maje...

Toda Maja in njen oče in njena mati so le ena od mnogih družin, ki živijo med nami, v naši družbi in so preživeli ali pravkar preživljajo svoje najtežje trenutke. Čas grenke resnice, trenutke pomirjenja z njo in leta iskanja pravih poti.

Poti, ki jih je včasih tako težko najti, ker je že na začetku polno ovir. Včasih zato, ker se je z grenko resnico tako silno težko sprijazniti, včasih je tu prehitra vdanost v usodo, predvsem pa zato, ker smo pri nas v celoti še veliko premalo poskrbeli za tiste, ki ne korakajo vstric z nami zato, ker duševno (in hkrati pogosto tudi telesno) niso dovolj razviti.

Pa vendar je te dni čisto tiho in neopazno minila skromna obletnica, ko je bilo na tem področju le nekaj storjenega. Minila je namreč prva obletnica ustanovitve posvetovalnice za starše duševno prizadetih otrok, ki jo je ustanovila ljubljanska osnovna organizacija pri republiknem društvu za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam.

»V začetku smo se vsako sredo menjavali«, pripoveduje tovarišica Pavčičeva. Bili so to pravniki, socialni delavci, defektologi in drugi strokovni člani društva, vendar smo spoznali, da to ni bila najuspešnejša organizacija dela. Ljudje so morali po dvakrat, trikrat ali celo večkrat redno znova razlagati svoje težave. Prvič, ko človeka poslušam in beležim, pa mu še nisimo kaj prida pomagala in čas vmes kar hitro mine. Tako smo se dogovorili, da bi kar jaz vodila to službo, v sodelovanju z vsemi strokovnjaki, se razume. Pa ljudje jo poznajo in ona pozna otroke.

V letu dni obstoja te posvetovalnice se je tu oglasilo več kot 200 ljudi. Obiske beležijo v nekakšen »delovodnik«, že

malce obrabljen zvezek velikega formata, kjer je prvih nekaj listov strganih (kdo ve, čemu je nekoč služil ta zvezek?). Zdaj je na prvi strani napisano:

9. 10. 1974 — »Prišla je Igorjeva mama. Igor je star šest let. V Jaršah ga niso sprejeli v šolo, predlagajo Dornavo, starši temu nasprotujejo. Mati bi rada delo s skrajšanim delovnim časom. Z možem namreč delata v izmenah in je otrok med drugo in tretjo uro popoldne sam... Prosi za sprejem v VVZ...«

● Zalka, rojena 1960. Hodila je v oddelek za delovno usposabljanje v Jaršah do leta 1972. Potem jo je mati vzela iz zavoda z izgovorom, da ne dovoli, da otroka obiskuje njegov oče, njen razvezani mož s sedanjo ženo. Oče želi, da bi hčerka še naprej obiskovala šolo v Jaršah ali vsaj DEC. Menda jo sestra in mati doma pretepata in zapirata v hišo...

● Otrok Jože, rojen 1950. Zdaj je v Hrastovcu, otrokov oče sprašuje, če bo kdaj v Ljubljani tudi kakšen tak primeren dom.

● Igorjeva mati sprašuje, kakšne so možnosti za poletna letovanja njenega sina.

● Prišel je Slavkin oče. Slavka obiskuje tretji razred POŠ in je v internatu. Zelo je zadovoljen s šolanjem in zavodsko oskrbo.

● Oglasila sta se oče in mati zaradi svojega 15-letnega sina Matjaža. Fant je 95 odstotkov slep in še duševno prizadet. Dve leti je bil vključen v zavod za slepe, toda zaradi duševne prizadetosti ga tam niso obdržali. Z otrokom se doma dalj časa ukvarja mati, ki je pustila zaposlitev. Poskusili bi v DEC...

In koliko je še Mojc in Matjažev in Maj in Tončkov, ki

sploh še nikjer niso evidentirani, koliko vprašani zadeva njihove starše in skrbnike?

Pomogajmo, kolikor največ moramo. Seveda, čudežev tudi tukaj ne delamo. Strokovno svetujemo z vseh strani, s pravo mero taktičnosti, vendar odločno, brez nepotrebnega olesavanja resnice, pravi Silva Pavčičeva.

In govorili smo še o tem, kako sodelujejo, ali bodo v prihodnje morali sodelovati še z drugimi institucijami, s posameznimi interesnimi skupnostmi, kako mora društvo dobesedno prosjati za denar... In tu je vendarle treba povedati, da obstajajo podjetja, ki so zmeraj pokazala izreden posluh za društvo, tako da smo vedno zadane si naloge tudi finančno izpeljali, največ po za- slugi predsednika društva Iva Vukadina. Tudi zdaj, ko prenašam ta pogovor z beležnice v pisalni stroj, mislim, da je prav, da pohvalimo tiste, ki imajo posluh in razumevanje, kadar pride društvo s prošnjo do teh kolektivov, posameznikov, obrtnikov — precej so mi jih našli — še veliko bolj prav pa bi bilo, da bi se končno kot družba v celoti dogovorili za stalno, učinkovitejšo pomoč; za še več centrov kot je DEC, za še kakšno »Dornavo«, za domove za ostarele duševno prizadete, ko ostanejo brez svojcev in končno potrebuje vso družbeno moralno in materialno podporo tudi ta »posvetovalni center«.

In še to naj zapišem, so dali. Starši duševno prizadetih otrok imajo pravico do brezplačne vozovnice v mestnem potniškem prometu (za otroka in spremljevalca). Potrebno potrdilo dobijo na društvu na Miklošičevi 24/II.

DRAGICA BOSNJAK

Vprašalnik za starše

V želji, da bi starši kar najbolje spoznali svojega otroka in posebnosti njegovega duševnega in telesnega razvoja v posameznih obdobjih in da bi zvedeli s kakšnimi vprašanji se srečujejo pri vzgoji otrok je Zveza prijateljev mladine izdelala vprašalnik za starše. Poprosili smo starše, ki so vpisali svoje otroke — novince v šolo letos v januarju mesecu, da so odgovorili na zastavljena vprašanja.

Pri obdelavi vprašalnika za posamezno šolo, smo prišli do zanimivih podatkov. V celotni občini Ljubljana-Center je od vpisanih novincev zaposlenih 90 odstotkov očetov, 85,5 odstotka pa mater. Glede izobrazbe staršev je zanimiv podatek, da ima 40 odstotkov očetov srednješolsko izobrazbo, dočim je ta odstotek pri materah za 12 odstotkov večji, torej 52 odstotkov. Družine imajo v 62,5 odstotka dva otroke, le 26 odstotkov družin ima po enega otroka, 7,5 odstotka je s tremi otroci in le 1 odstotek s štirimi.

V odgovorih je navedeno, da se 82 odstotkov mater pretežno ukvarja z vzgojo svojih otrok. Od vseh vpisanih šolarjev, torej sedaj še predšolskih otrok, je v vzgojno varstvene zavode vključenih kar 71 odstotkov, doma pa jih je 29 odstotkov.

Starši so nadalje odgovarjali na vprašanje, kakšne navsote potrebujejo pri vzgoji svojih otrok, kje in kdaj bi jih želeli dobiti, navedli so tudi teme predavanj, ki bi jih želeli slišati. Ugotavljamo, da si največ staršev želi dobiti odgovore na nejasna vprašanja s področja vzgoje otrok in odnosa med starši in otroci v manjši skupini, ki naj jo vodi človek, ki pozna probleme in zna svetovati. Največ staršev se o tem želi pogovarjati v šoli, zatem v VVZ ali pa v KS. Največji odstotek staršev je za popoldanski čas (45 odstotkov), za večerni čas pa se jih je odločilo 41 odstotkov. Najbolj primerna dneva se jim zdita četrtek in torek.

Teme predavanj so zelo različne. Največ tem se nanaša na konkretna vprašanja, npr. poznavanja odnosov med starši in otroci, otrokovega vstopa v šolo, kako pomagamo otroku pri učenju, o posebnostih otrokovega duševnega in telesnega razvoja v mlajšem ali starejšem šolskem obdobju, o pomenu različnih dejavnosti za otrokov razvoj itd. Ugotovitve iz vprašalnika smo posredovali šolam, VVZ in DPM, ki bodo lahko pripravili razgovore in posvete s strokovnjaki o vprašanih, na katera žele starši pojasniti.

A. Z.

Dilema

Ne morem se odločiti, ali naj kupim avto ali ne. Ta dilema že dlje časa kuje v meni. Mimo avta bi si namreč kupil še čebulo, tisto dobro, za ozimnico.

Pred meseci sem dobil nepredviden honorar, nekaj dni nato pa še zapuščino daljnega sorodnika. V prvem hipu sem bil zadovoljen, celo srečen, potem pa se je pojavila dilema. Ko sem spoznal, da si lahko za honorar in zapuščino kupim avto, me je obsedla prava motoromanija, hkrati s tem pa se je odprla tudi možnost, da bi si privoščil nakup čebule, ki je bila takrat po 25.— din za kilogram.

Natipni izračuni so pokazali, da me kilogram avtomobila stane približno toliko kot kilogram čebule. Če kupim 2 toni čebule, me torej to velja nekaj več kot avto. Tukaj se je zataknilo; rad bi se vozil, jesti pa tudi moram.

Če kupim čebulo, se ne bom mogel voziti, če pa kupim avto pa prav

tako ne, ker so znanstveniki dokazali, da ljudje po sedmih dneh brez hrane le še redkokdaj živijo.

Hočeš — nočeš sem se tako odločil za nakup čebule, ki pa jo je prav takrat zmanjkalo in je ni bilo mogoče dobiti niti za »suho zlato« v celi Ljubljani. Tako se je dilema ponovno pojavila vse do trenutka, ko je prišla tudi čebula iz trgovine in se je — čeprav je skorajda neverjetno slišati — celo pocenila. Nehote sem se takrat vprašal, zakaj naj bi še malo počakal, morda se bodo pa tudi avtomobili pocenili, saj jih danes, kljub zagotovitvi da so, ni moč kupiti.

Kakor vsakemu, se je tudi meni v stiski porodila genialna zamisel. Kaj pa, če bi kupil kilogram avtomobila, ga posadil doma na vrtu in počakal do drugega leta, da zraste cel, nov avto, tako kot čebula.

Dilema, ali naj kupim avto ali ne, je ostala, medtem pa mi je denar za nakup avta pošel.

POGAČNIK